

Est.1994

JCL

Journal of the College of Languages
An Open Free Access, Peer Reviewed Research Journal
<https://jcolang.uobaghdad.edu.iq>

P-ISSN: 2074-9279
E-ISSN: 2520-3517
No. (50) 2024
PP.151-168

The Jewish Town in Eastern Europe and its Impact on the Literary Works of Judah Steinberg

Baydaa Abbas Ali

University of Baghdad, College of Languages, Department of
Hebrew, Baghdad, Iraq

E-mail: bbaydaaabbas@colang.uobaghdad.edu.iq

(Received on 27/3/2024 - Accepted on 12/5/2024- Published on 1/6/2024)

DOI: <https://doi.org/10.36586/jcl.2.2024.0.50.0151>

This work is licensed under a [Creative Commons Attribution 4.0 International License](https://creativecommons.org/licenses/by/4.0/)

Abstract

Yehuda Steinberg is a Russian writer who drew his culture and education from the atmosphere of neighborhoods and villages in Eastern Europe, especially when he would describe the mountain, alleys, lake, and forest. Most readers think for the first time that these stories are nothing but programs prepared for the description of nature. Steinberg attempted to link the surroundings with his political and literary tendency. Even though he had never been to Palestine, it was observed that he glorified Palestine in some of the chapters and paragraphs of his stories. It was a predominant phenomenon of all Jewish writers despite they were not born and raised there in Palestine. The main purpose was their Zionist ideas and tendencies which blindly pushed them to sing about that land so that their literary productions would become a means to convince their readers of the idea of establishing a Jewish state in Palestine.

Keywords: Judah Steinberg, town, Judaism, influence, literary productions

העיירה היהודית במזרח אירופה והשפעתה ביצירותיו הספרותיות של יהודה שטיינברג

הסיכום

יהודה שטיינברג, הסופר הרוסי ששאב את תרבותו וחינוכו מאווירת השכונה והכפר במזרח אירופה, בעיקר ברוסיה. סופר זה נע בין היערות וההרים של בסרביה והושפע מהטבע הציורי הזה.

השפעתה של סביבה זו הייתה ברורה ביצירותיו של סופר זה, שכן אנו מגלים שתיאור ההר, הסמטאות, האגם והיער ברור ברוב סיפוריו של שטיינברג. הקורא של חלק מהסיפורים האלה עולה בדעתו במבט ראשון שסיפורים אלה הם תוכניות לתיאור הטבע ותו לא.

מילות יחס: עיירה, יהודית, השפעה, יצירות ספרותיות, שטיינברג.

הקדמה:

בעבודתה מחקרה זה התעניינתי בנושא כל כך חשוב, איך שטיינברג משקיף את חייו ובעיירה היהודית במזרח אירופה בסיפוריו. רוב יצירותיו והספרותיות היובעליאופיכפרי, הוא מתאר בהן את הטבע ומזג האוויר שם. כלה מבקרים הספרותיים, מתייחסים לזיקתו של שטיינברג גואה בתול ארץ ישראל העודה, ואיך הוא משקיף את זיקתו הזאת ביצירותיו הידועות. שטיינברג כתבנובלות רבות שהתעניינו בחומים רבים, וביחוד בנובלה הריאליסטית. אך כמה מהן עשוקובשאלתה עיירה היהודית במזרח אירופית, ואיך היה חיים שם, וחייהם המיוחדים שלה יהודים וסבלנותיהם ממצבה מיוחדת שבעיירה היהודים. שטיינברג משקיף את מחשבותיו ודרך גיבורי סיפוריו. שהוא ספרות הילדים: במשלויה מצטיינים במיזוג בין תמימות אגדתית וחרפות מדרשית. מראות הטבע הפיזי והצנועים שבבסרביה השפיעו על גודלה על רוח שטיינברג, רוח שדוית העולה מכל סיפוריו לילדים ומאגדותיו, ותמונות חיי הכפריים מותחנים וטלחן מיוחד על כל מה שכתב. ולבבו והמהלעולמות רחוקים ויפים, הרחק הרחק מן העיר והמחנות והמסוחר והומחיי-החול, השוררים שמתמיד מצאתה שנהו ועד אחריה שנה.

חשיבות המחקר: כתבתי את עבודת המחקר הזה כדי שתהיה אמצע חשוב לדעת יצירותיו הספרותיות של יהודה שטיינברג, ואיך נצל את היצירות הספרותיות כדי שיהיו אמצע חשוב להשפיע בקורא שלו.

מטרות המחקר:

1. לשפוך האור על יצירותיו הספרותיות של יהודה שטיינברג.
2. לדעת איך היה שטיינברג מתייחס לגבורי סיפוריו.
3. לשפוך האור על חיי היהודים בעיירה שחיו שבה במזרח אירופה.
4. איך הייתה השפעתו של שטיינברג בקורא שלו.

שיטת המחקר:

שיטת המחקר היא אנליטית, דוקציה (אפרוט) ולרוב היא אנליטית סמיוטית, מפני שאנו מטפלים בניתוח תמונות שגדושות בסמלים ורמזים וכוללות השראות למשוך את הקוראים ולהשתלט על רגשותיהם.

חומר ואובייקט:

במחקר הזה התמקדתי בשאלת השפעתו של יהודה שטיינברג בקוראיו דרך השתמשותו בסיפוריו שמתעניינים בחיי היהודים בעיירות שבמזרח אירופה.

השתמשתי בסיפוריו של שטיינברג: **רם ורמות, ניצוץ קדוש, אב ובנו.**

יהודה שטיינברג: קורות חייו ויצירותיו:

יהודה שטיינברג – הוא היה הסופר המובהק בזמנו, אשר נולד בעיירה קטנה שבבסרביה שברוסיה ב-1863. הוא בן משפחה חסידית. בית אביו עמד פרוש ונבדל מחוץ לעיר, על שפתו של הפרוט, החוצה לו דרכו באדמה הרכה והשחורה שבין הרי בסרביה ובין רומניה. בגיל 17 נשא לאשה. אחר כך הוא נסע לרומניה, אשר הייתה מרכז חסידי. בהשפעת חבריו וחותנו, היתה לו מחשבות חסידיות. אחר כך קרא כמה ספרים להשכלה אשר פתחו בפניו של שטיינברג עולמות חדשים אם כי לא פגמו באהדתו הבסיסית לחסידות. כשתי שנים אחרי נישואיו מוכרח שטיינברג לעזוב את רומניה, מאחר שאסרו עליו את הישיבה בה. הוא שב לבית אביו עני בכסף, אך עשיר בחלומות. כאן מתחילה בין החסיד הזקן והנלהב ובין האפיקורוס הצעיר, שלא היה פחות נלהב מאביו, מלחמה קשה וארוכה (שמואל, 1998, עמ' 27-28) (, p27-28, 1998 Shmuel).

בשנת-1893 פרסם שטיינברג את ספרו הראשון "**ניב שפתיים**", ובוא הסופר שלב את המקראה וספר לימוד בשביל הסגנון הלשוני. ב-1896 פרסם שטיינברג את קובץ הספורים שמכיל מְשָׁלִים, תחילה ביידיש ואחר כך בעברית "**בעיר וביער**". הקובץ הזה פתח בפני שטיינברג את דלתות הקהילה הספרותית בווארשה ובאודסה. אחר פרסומו של הקובץ הזה היה שטיינברג אחד הסופרים המפורסמים והמובהקים בתחום הספרות העברית והיידיש. בעקבות באת הוא התחיל לפרסם סיפורים רבים. כמו: מְשָׁלֵי חיות וצמחים, אגדות אמנותיות, מעשיות

חסידות, ספרוני סיפורים לילדים, וכן מקראות וספרי לימוד. כתביו העבריים קובצו בארבעה כרכים בידי יעקב פיכמן (שמואל, 1998, עמ' 43-44) (Shmuel, 1998, p. 43-44).

שטיינברג כתב נובלות רבות שהתעניינו בתחומים רבים, וביחוד בנובלה הריאליסטית. אך כמה מהן עסקו בשאלת העיירה היהודית במזרח אירופית, ואיך היו החיים שם, וחייהם המיוחדים של היהודים וסבלנותיהם ממצב המיוחד שבעיירה היהודים. שטיינברג משקיף את מחשבותיו דרך גיבורי סיפוריו. הוא התעניין בתחום כל כך חשוב, שהוא ספרות הילדים: במשלו המצטיינים במיזוג בין תמימות אגדית וחריפות מדרשית; בסיפורי הווי מחיי ילדים יהודים, ובאגדות המשלבות מוטיבים מן ההיסטוריה היהודית עם פלאי דמיון מופלגים (מירון, 2000, עמ' 45-46) (Miron, 2000, p. 45-46).

יהודה שטיינברג נפטר ב-1908.

יצירותיו של שטיינברג:

1. הסיפור **ניב שפתיים** 1893.
2. הסיפור **בעיר וביער** 1896.
3. קובץ הסיפורים **שיחות ילדים** 1899.
4. הסיפור **רם ורמות** 1901.
5. הסיפור **ניצוץ קדוש** 1902.
6. קובץ הסיפורים **אהבת אם** 1903.
7. הסיפור **שיחות חסידים** 1904.
8. הסיפור **שולמית** 1904.
9. הסיפור **ספורי חסידים** 1904.
10. הסיפור **אב ובנו** 1905.
10. קובץ הסיפורים **כל כתבי יהודה שטיינברג** 1959.
11. קובץ הסיפורים **ילקוט סיפורים** 1967 (מירון, 2000, עמ' 76-77) (Miron, 2000, p. 77-76).

העיירה היהודית במזרח אירופה והשפעתה ביצירותיו הספרותיות של יהודה שטיינברג**מבוא:**

כמעט בהיסח-הזדעת בא לנו יהודה שטיינברג. כצמח חבוי בסתר יער נתגלה פתאום בספרותנו, מבלי אשר פלל אישי, שכשרון מצוין כזה הולך ומתפתח לו בחשאי באחת מעירותיה של בסרביה. סיפוריו של שטיינברג הוטלו כצרור פרחים חיים לתוך ספרותנו (יגאל, 2011, עמ' 123) (Yigal, 2011, p. 23).

חיי-הכפר התמימים, בעלי החיים שבבית ובשדה, העופות והצמחים, שהיו כל כך רחוקים מאתנו, פתחו פיהם וידברו אלינו בלשונם, בלשון זו, שלא היינו נזקקים לה זה כמה. ועם זה היה כולו כתוב ברוחנו, ברוח קרובה ומובנה לנו-במזיקה נעימה של הריפות תלמודית ותמימותה של האגדה. הכל עמדו משתוממים לכשרון העברי המקורי הזה, ופה אחד הביעו את תהלתו וינבאו לו גדולות בעתיד. לא היו ימים מועטים ושטיינברג נותן לנו ספר שני, שיחות ואגדות לילדים, המצטרפים גם הן במקוריותן ובסגנון העברי העשיר. עוד שנה אחת או שנתים, והנה שטיינברג המספר, הכותב אידיליות נח-מדות מחיי העירות הקטנות ונובילות חריפות, בעל שיחות החסידים, המלאות רעיונות עמוקים וכתובות בסגנון חי ומבריק והמורה הבסרבי הצנוע נעשה במשך עת קצרה לאחד מן הסופרים העבריים המפורסמים והחביבים ביותר על הקהל העברי (פיכמן, 1953, עמ' 328) (Fichman, 1953, p. 528).

אך זמן פריחתו של כשרון מבורך זה היה קצר כל כך. בימיו האחרונים של שטיינברג שמו הולך ופוחת ואינו מושך אליו בכחו עוד את כל הלבבות, כמקודם. שנתיים לפני מותו הוא עוסק כמעט רק בספרי-חנוך ובכתיבת כתבות ופיליטונים בשביל כתבי-העת האמריקאיים. רק זעיר שם עוד מבהיק ניצוץ מכשרונו המצוין של שטיינברג הקודם בנובילה או בשיחת ילדים עד שמגיעה אלינו הבשורה המחרידה על מחלתו הנוראה, ואחריה על מותו קודם זמנו (מיכל, 1999, עמ' 67-68) (Michal, 1999, p68-67).

כיצד אירע הדבר, שלכשרון מקורי כזה, שהיה בימים הראשונים כמעין המתגבר, נסתמו במשך זמן קצר כזה צנורות השפע, לאחר שהספיק לתת לנו רק חלק קטן מכפי יכולתו? צמח בריאה זה, למה נזרקה בו הכמישה קודם זמנו כל כך? על שאלות אלו אין לך תשובה יותר מספקת מהרצאת חייו של שטיינברג עצמם. חיים אלו, גם בלי הטעמה מיוחדת, משיבים על הכל, ופירוש המלות מיותר לגמרי (חילו, 2017, עמ' 87) (Hilo, 2017, p87).

מיתחו של שטיינברג באה לו באודיסה, באותו הכרך הגדול, שימים רבים-רבים בחייו נשא אליו את נפשו בגעגועים גדולים כל-כך, ושקללהו אחר כך בודאי לא פעם, כשהיה שוכב על מטת חליו, כלוא בדירתו הצרה, מעונה בחליו וכואב את כאביו, שרק המות יכול לשים קץ להם (הלס, 1946, עמ' 97) (Halsas, 1946, p97).

"והנער נער שובב. הוא התחיל מפנה לבו לבטלה, להתחבר עם הנערים הנוצרים, לשבת כל היום על שפת הנהר ולדוג דגים, לטפס על עצי היער ולצוד צפרים" (שטיינברג, 1905, עמ' 32). (Steinberg, 1905, p 32)

הגעגועים לחיי העיירה היהודית

אך כל ימי חייו ישב שטיינברג בעירותיה הקטנות והרחוקות מן הישוב של בסרביה, של אותה הפנה הנדחה, שהיתה במשך ימים רבים מפורסמת ברוסיה בתור ארץ החוכרים המגושמים וקן עם-הארציות, ושנתנה לנו בימים האחרונים בכל זאת שני כשרונות מצוינים כיהודה שטיינברג וש, בן-ציון (הלסט, 1946, עמ' 95) (Halsas, 1946, p95).

"בימי הקציר היה משכים ויצא עם נערי האיכרים אל השדה, והתגלגל שם כל היום בין הערימות הרעננות. לעיתות אלו היתה לו חולשה לנער השובב הזה" (שטיינברג, 1905, עמ' 32). (Steinberg, 1905, p 32)

בסרביה היא עכשיו אחת הפנות המועטות שברוסיה, שרות ילדות ותמימות עדיין מרחפת על פני הרי-שמשה הירוקים, שכרמי ברכה משחירים עליהם ככתמים כהים על מרבדים בהירים, והוד אגדי עדיין מוצנע בתוך עמקיה העזובים והנשכחים, במקום שאתה תועה שעות מרובות בין עשבות-פרחים וירקות, עד שתירט לך הדרך לברכת מים לא-צפויה, המקלחת לה בחשאי בלא-דרך ואובדת בתוך שפע ירוק זה, זוהי ארץ העדרים הגדולים, הרועים להם בטח על פני ערבות הדשא הרחבות ועל ידם רובצים להם כלבים פראים מגדולי שער ומנמנמים, ועומדים נשענים על גבי מקלותיהם הארוכים רועים רמי-קומה ושזופי-פנים, אשר נגוניהם המולדביים העזובים והמתוקים נתמזגו זה מאות שנה בתוך נגוני החסידים הקדומים ביותר (הלסט, 1946, עמ' 95) (Halsas, 1946, p95).

"לא הועילו כל מכות וכל עונשים ואזהרות, ושום שמירה לא הועילה לו. הוא היה מתגנב וקופץ דרך החלונות, ויוצא לראות בקציר, לשכב על הערמות פרקדן ולהביט בתוך גובה השמים". (שטיינברג, 1905, עמ' 32) (Steinberg, 1905, p 32)

ויש אשר בלכתך יחידי ביום מעונן למחצה בשדה הרחב בשעה שהאילנות והעשבים הירוקים-כהים עומדים בלי נוע כחטובי-שיש והרחק-הרחק רוכב לו פרש יחידי, טובע חציו בים הירקות, וצלילים אלגיים בודדים ומקוטעים של שירת-עם נשאים ממנו ותועים עיפים ועגומים במרחב, אז יש אשר תאמין, כי עוד חי אתה בתקופת הקדומים הנאה, עת עמים חפשיים ופראים ישבו בארץ הזאת, אשר נחשבה אז לקצה גבול העולם המזרחי התרבותי(דן, 1975, עמ' 88). (Dan, 1975, p88)

מראות הטבע היפים והצנועים שבבסרביה השפיעו השפעה גדולה על רוח שטיינברג, רוח שדוּתִיה עולה מכל סיפוריו לילדים ואגדותיו, ותמונות חייה הכפריים מותחים חוט של חן מיוחד על כל מה שכתב. כמה פעמים היה מביט בכליון נפש לעבר הנהר, אל הרי מולדוּי הבהירים, העוטים חורשות קטנות וערפלי תכלת טהורים תלויים עליהם תמיד כסוכת שלום, ולבבו הומה לעולמות רחוקים ויפים, הרחק הרחק מן העירה ומחנוניה ומסוּחריה ומחיי-החול, השוררים שם תמיד מצאת השנה ועד אחרית השנה (דן, 1975, עמ' 88). (Dan, 1975, p.88)

"ואחרי הלילה בא הבוקר. והשמש הנדיבה, המביאה אור וחיים לכל העולם, לא חשכה את טובתה גם מאי בודד זה. ותקם עליזה ותקדם פני השמש בבכי" (שטיינברג, 1905, עמ' 32) (Steinberg, 1905, p.32)

אך לב שטיינברג היה אז תמים עם אלהים ועם תורת אביו, וידע כי השטן פורש לו רשתו ומושכו לדברי עבירה. ויהי כאשר צר לרוחו בעולם ההלכה היבש והשומם, וישבר צמאוונו לשירה במי-מנוחותיה של האגדה, בשירת החסידים ובסיפוריהם, אשר נעשה אחרי-כן לאחד ממשורריהם המצוינים. צעיף של שכחה פרוש על ימי ילדותו, נשמתו היתה מנמנמת לה בחשאי מכונסת ומצומצמת בתוך עצמה, אך כצמח זה שמתחת לאד-קיץ חם היתה סופגת בלא-יודעים את שירת העולם, כשהיא רואה אותה מקרן זווית של (עזיז, 2019, עמ' 114). (Aziz, 2019, p.114)

בשיחותיו עמדי היה שטיינברג אוהב לדבר על תקופות שונות שבחייו, אך כמעט שלא היה נוגע בתקופת ילדותו הקדומה, ועל מעשיותיו וזכרונותיו מאותו הפרק הוא שופך איזה אור של רוח מיוחד, רוח אגדי. על הכל מרפרף אד-זהב של חלומות חביבים ונשכחים, ששבו לתחיה, זכרונות-החדר שלו מלאים הומור רך ונעים ואוח חבה (פיכמן, 1953, עמ' 328).

"והקיץ בבהלה והשקיף בעד החלון לראות אם לא באו עבדי רמה להשליכהו הימה". (שטיינברג, 1905, עמ' 32) (Steinberg, 1905, p.32)

אפילו ש. בן-ציון, רומנטיקן רק ואידיאלי זה, שמעטף הכל בצעיף, והוא אינו מושל ברוחו וטפות של מרה נזרקות מעטו לזכרון רבי רע-לב ואב קפדן. לשטיינברג לא נשתיירו אלא זכרונות-זוהר מימי ילדותו הרחוקים, ובבת-צחוק של אהבה ותודה הוא אליהם לשאוב ממעיני ברכתם (פיכמן, 1953, עמ' 328). (Fichman, 1953, p.324)

רק על קצה גבול נעוריו נתקל שטיינברג ראשונה בשערי החיים וידע ויבן פתאום, כי היו נעולים לפניו כל הימים. חיו של שטיינברג בכפר השפיעו בו כדי שיהיה סופר מצוי, ולא היו ימים מועטים והוא נשאר בלא נדוניה בכיס ובלא סחורה בחנות. אך התקופה הקצרה של חיי חופש בכפר וברשות עצמו השפיעה הרבה על התפתחותו הרוחנית של הסופר שטיינברג (הלסס, 1946, עמ' 97). (Halsas, 1946, p.97)

"כאשר גבורנו התיישב בכפר הוא למד הרבה על ידי הרב יהושע, והוא נהנה מאד מסביבתו היפה מאד, הדברים האלה השפיעו בו, והתכלית, יש לנו סופר מובהק וומורסם" (שטיינברג, 1905, עמ' 32). (Steinberg, 1905, p 32)

חיי התום השאננים בתוך כפר ומראות הטבע הנאים התחילו, כנראה, כבר אז להעיר בלבבו רגשות חדשים ומתוקים. את שעתו הפנויה הוא מקדיש ללימודו חולי, ובמשך עת מעטה משתלם שטיינברג, שהצטיין בכשרונות מצוינים ובמוח חריף, בידיעות המתמטיקה ורוכש לו ידיעות ראשונות בחכמת הטבע, המספיקות לו כדי להתיחס אל השקפת-עולמה של סביבתו בבקורת (אורלן, 1965, עמ' 75-76). (Orlan, 1965, p75-76)

שטיינברג מאמין שיעלה לו להוכיח לאביו אמנותן של השקפותיו הוא, מאחר שאביו מוכרח להוכיח, שהצדק והאמת אתו. מזוין ברציונליות שטחית, נכנס שטיינברג בהתגלות-לב שלמה עם אביו בוויכוחים ארוכים על האמונה והדעת. שטיינברג נכנס לתחום הכתיבה על חיי בני העיירות היהודיות בבסרביה ובמקומות אחרים במזרח אירופה. מתחילה הטרגדיה הנוראה והידועה של מלחמת "האבות והבנים", אשר האפילה על נעורי שטיינברג והרעילה את חייו בכל ימי שבתו בעיר מולדתו(הלסס, 1946, עמ' 97)(Halsas, 1946, p97).

"זחל העב על הרקיע, ופגש בכתמים נפזרים על פני השמים, ויהי לענן אחד כבד, אשר בלע את השמש, ואשר תמונת ענק לו בעל ראש בלי פנים". (שטיינברג, 1905, עמ' 32) (Steinberg, 1905, p 32)

במשך ימים רבים היה מרחף שטיינברג בין תקוה ליאוש, בשאת כתיבתו לסיפורים מחיי העיירות היהודיות, בין ספק לאמונה בכוכב חייו החדש. החיים היו קשים מאד. שטיינברג היה לומד שפות וידיעות-טבע ולא פסק גם מלעסוק בעבודות ספרותיות. בימים ההם התחיל כותב את משליו בפרוזה, דרכו היה לכתוב את משליו גם בשעות הלימוד עם תלמידיו על חתיכות נייר בודדות. משלים רבים היו מוצאים אחר כך תחת השולחן ורבים היה קורע בעצמו תיכף לאחר הכתיבה, ככה נוצר הספר "רם ורמות" של שטיינברג(אורלן, 1965, עמ' 75-76). (Orlan, 1965, p75-76)

השדה והיער אצל שטיינברג

הרבה מן הילדות ומן התמימות הנוגעת עד הלב השתמרו בנשמתו של גיבור סיפורי שטיינברג בכל ימי חייו, על כל פרפר פורח, על כל קנה-דשא יפה-גונים היה שמח כילד, כאילו ראם בפעם הראשונה בחייו, בכל חי וצמח היה מגלה תיכף את הנשמה שבו, את הסמל הגלום בו, את השדה ואת היער לא שבע מראות כל הימים. יום חג היה לוי, כשאבדה פתאום פרחי או עגלה והוא היה מוכרח לתעות מן הבקר ועד הערב בהרים ועמקים ולבשקן לכאורה (אורלן, 1965, עמ' 75-76). (Orlan, 1965, p75-76)

"בתחילה היתה קשה עליו הישיבה בבית הרב. געגועים להוריו, ליער, לשדה, לשפרה השובבה, לגבריא'קה בן השכן, לדגי הנהר, לצפרי היער ויותר מכול לחופש הכפרי".
(שטיינברג, 1905, עמ' 32). (Steinberg, 1905, p32)

כשהיה הוא באודיסה ואנכי בליאובה היה מתחיל, משנכנס אביב, לשאול לשלום החסידות, ואם כבר הלבנו הדובדבניות. בקוצר-רוח היה מונה את הימים, הדברים האלה נשקפו על אופי הגבור שלו ברוב יצירותיו. ברוב היצירות שראינו, אין לתאר את גיל-הילדות, שהיה תוקפהו בימים הראשונים לשובו הביתה לחג-הפסח. כל היום היינו מבלים בשדה, מדליקים משואות ומשתובבים כילדים, אלה הן דמויותו של שטיינברג. הוא התמקד בשאלת ימי הנערות והשדות והטבע (פיכמן, 1953, עמ' 328). (Fichman, 1953, p328).

"וחוץ מעוזריו בעסק ההלוואה: היה חוכר שדות שסביב לעיר, ובדבר זה היה נזהר תמיד להחזיק ב"אנשים" רק מבני-ברית". (שטיינברג, 1905, עמ' 32) (Steinberg, 1905, p32)

גופו הכפוף של שטיינברג היה אז מזדקף ומתיישר, ופניו החולניים לא היו לו עוד. מראות הטבע הרעננים הפיחו בו חיים חדשים ודומה היה, כאילו יחד עם עשבות חדשה התחדשו נעוריו, ולפי כך התחדשו נעוריו של גיבורו בכל יצירותיו.

כהים וחוררים ודלי-צבעים נראים לנו חייו של שטיינברג מבחוץ, ואולם כשאני משווה נגדי את שטיינברג בשדה, כשהוא מסתכל בעולמו של הקדוש-ברוך-הוא המתגלה לפניו בכל אורותיו הגנוזים, יש אשר תעלה מחשבה בלבי, כי לחיים עשירים ויפים כאלה מבפנים זכו רק מעטים בינינו. כל הדברים האלה היו אמצע לחדד את כישרונותיו ולקבוע את הכיוון הספרותי שלו (פיכמן, 1953, עמ' 328). (Fichman, 1953, p328).

"הלאה הלאה. מעבר לשדה... זה היה סמל ילדות שובבה, תמימה ועליזה. ניכר, שהברואים הצעירים האלה אינם מכירים עוד בתעודתם". (שטיינברג, 1905, עמ' 32).
(Steinberg, 1905, p32)

שטיינברג התחיל כותב ספורים בשעה שהריאליזם נחשב אצלנו לצורה האידיאלית והיחידה של אמנות אמיתית, ולפיכך הננו רואים אותו תיכף נוטה מדרכו. הוא רוצה להיות דוקא ריאליסטי, כותב ספורים ארוכים בתיאורים ארוכים, שאינם מעצם העניין ואינם מעניינים גם אותו בעצמו, וכך הוא מתאמץ להיות מה שאינו ובמקום הנובילות החרפות והאגדות והמשלים העמוקים, הוא כותב הרבה ספורים בנוסח הריאליסטי, שבהם המציאות משתלטת עליו, ולא הוא עליה(אורלן, 1965, עמ' 75-76). (Orlan, 1965, p75-76)

שטיינברג אינו ריאליסטן, מפני שאצלו אין לעצם חיים וזכות על חיים. העיקר הוא לא העצם, אלא האידיאה שלו, מהותו העליונה. כששטיינברג מתאר בספרו (ניצוץ קדוש) את שדה השבלים, כי הוא אהב את הטבע והשדה, והוא התפעל מהוד הקמה. והוא מתפעל מראות אלהים שבטבע והם כאן העיקר. האובייקט של יצירתו אינו אלא זה, שיש לו רמז תוכי, שבא להשמיעו מה-שהוא. צורי-החיים בלא אידיאה, בלא תוך, אינם מענינו כלל. שטיינברג הוא יהודי פיקח, האוהב להסתכל בחיים, כדי ללמוד מהם. הציור לשם הציור זר ולא מובן לו (פיכמן, 1953, עמ' 328). (Fichman, 1953,p328)

"ויותר מאשר גרמו נערי האיכרים לביטוליו הפנתה את לבו שפרה בת דודו אפרים-מאיר, אחד מהיהודים החשובים שבגרי הכפר. היא היתה בת שנותיו, אך כשרונותיה טובים מכשרונותיו" (שטיינברג, 1905, עמ' 32). (Steinberg, 1905,p 32)

אנו מכירים את שטיינברג האידיאליסטן גם בזה, שברוב ספוריו המאורעות והמעשים מסובכים וארעיים, ומשתלשלים לפעמים שלא בדרך הטבע. לא המציאות אלא דמיונו העשיר יוצר לו את צירופי הספור, ולפיכך מוזר ולא-טבעי לפעמים אצלו ערבוב הדמיון החפשי ותיאורי המציאות המוגבלים. וברבים מתיאורי הטבע שלו הננו רואים בחושי, שכל עיקרם לא נוצרו אלא בשביל איזה רעיון, איזו מימרה חריפה, שעלו בדעתו של הסופר(רבינון, 1923, עמ' 40). (Robinson,1923. p40)

ברוב הפרקים של הספור "אב ובנו" שטיינברג מתאר את נסיעת-טיול בשדה, מין פיקניק. הטיילים הולכים ומתפלספים בדבר זכותו של היחיד וחובתו לחברה. בדברם הם מגיעים עד למשעול צר, העולה ההרה בין שבלי הקמה ומוביל אותם בהיסח הדעת לעמק רחב, במקום שמתגלה לפנייהם ציור-נוף חדש ולא צפוי. עולם חדש לפנייהם, שמים חדשים פרושים על ראשיהם, וכששטיינברג מתאר את הנוף היפה אינו שוכח להעיר הערה פילוסופית כלאחר יד, שיש לה נגיעה אל שיחת הטיילים: כל העולמות מתיחדים על-ידי שבלי היחיד(רבינון, 1923, עמ' 40). (Robinson,1923, p40)

"היה לוקח את היער בהכירה לעשרים שנה. מעלה יתירה יש ליער זה, שהוא על שפת הנהר. מעצי היער יבנה טחנה". (שטיינברג, 1905, עמ' 32) (Steinberg, 1905,p 32)

האפוריזים הוא בודאי עמוק ויפה, אך הוא מוכיח לנו, כי כל התמונה של שדמת הקמה היפה לא משכה את לבו של שטיינברג, כרעיון היוצא לנו ממנו. לכשתרצו, אני נוטה לחשוד את המחבר, כי כל התיאור עם המשעול הצר בין שבלי הקמה לא בא אלא בשביל המימרה החריפה, ואלולא היא אפשר שכל הציור היה אחר לגמרי. בצייתי את דרכי היצירה של שטיינברג ואופניה אין בדעתי, כמובן, לדרוש את הדברים לא לשבח ולא לגנאי. רצוני רק להעיר, שאילו היה שטיינברג נשאר תמיד נאמן לעצמו, אילו ידע במה כחו גדול, כי אז אין ספק שיצירותיו היו מצטיינות ביתר שלימות (פיכמן, 1953, עמ' 328). (Fichman, 1953,p328)

שטיינברג חפץ לתאר ולספר כאחד, וזה לא עלה בידו. כל כחו היה רק בהרצאת הדברים, באופן ספורו החריף והמצומצם, ולא בתיאור. דמיונו העשיר היה יוצר עולמות מלאים מתוך מגע קל במציאות, הכדבות הריאליסטית לא הלמה כלל את בת-סיפוריו הפזיזים. שטיינברג לא היה גם פסיכולוג במובן המקובל, אף-על-פי שפעמים קו אחד שלו, שרטוט קלי, אמרה אחת מתוך שטף הלשון מגלה לנו עולמות שלמים במסתרי הנפש היהודית(רבינזון, 1923, עמ' 40).

(1923, Robinson, p40)

"יחד עם דבשן ממיץ פרחי-שדה. שוב מספרים בני-אדם. הרי שמועטים שם עשב ופרחי-בר. הרי שקשה שם גידול-הדבורים. אבל שותפים לא נמצאו לו". (שטיינברג, 1905, עמ' 32) (Steinberg, 1905, p 32)

הקשר בין העיירה היהודית וארץ ישראל

שטיינברג מצייר בחבה יתירה אותם רגשות האהבה לטבע וההנאה ממנו, שמתעוררים אצל אדם מישראל בלא-יודעים, אותן דפיקות הגיל הנעימות בלב והרוחה בנשמה, שהיהודי מרגיש בשעת התעוררות הטבע בניסן, ואינו יודע, מה טעמה של שמחה זו... או כשהוא הולך לקטוף ערבי-נחל להושענות, ורגשות עצב לא-ברורים ממלאים את לבו למראה הכמישה של הבציר בשדות השוממים והעזובים, והוא אינו מבין, עצבות זו על שום מה היא(רבינזון, 1923, עמ' 40)(Robinson, 1923, p40)

וכמה יודע שטיינברג לצייר את העצב הדק, הנח על נפשו של היהודי עם המעבר מן הקודש אל החול, כשהוא מרגיש "שהניצוצין העילאן" הולכים וכבים וחדות הנשמה היתירה הולכת ומסתלקת ממנו, והכיעור והשפלות שבחיי החול הולכים ובאים עליו. ואין מפלט מהם- אותו העצב שהוא יודע לנו כל-כך מעצם ימי ילדותנו... כמה הוא יודע לצייר את ההבדל הדק שבין חג לחג, בין התרוממות להתרוממות, הדרגה החגיגית בעליתה ובירידתה(פיכמן, 1953, עמ' 328). (Fichman, 1953, p328)

"הימים היו ימי ההתלהבות של ישוב ארץ-ישראל, והוא חשב ומצא, שבסכום ארבעת אלפים רובל יכול אדם לקנות לו כרם בארץ-ישראל ולחיות במנוחה". (שטיינברג, 1905, עמ' 32) (Steinberg, 1905, p 32)

כמעין סתום, אשר אבנים גדרו דרכו ימים רבים, התפרץ פתאום גל-יצירתו החי והרענן של יהודה שטיינברג. הוא כתב רבים על ארץ ישראל היעודה ומקשר בינה לבין העיירה שגדל בה "בסרביה", וכאשר אנו לומדים או מתעניינים בשאלה זאת, תהיה לפנינו התכלית הזאת: שטיינברג היה בלבו ובמחשבתו פעל כיוון ציוני (תמר, 1999, עמ' 91) (Tamar, 1999, p 91)

זוכר אנו את שטיינברג בצאתו את ליאובה לנסוע לאודיסה, ועצב כבד מעיק עלי ומדכא את רוחי. כל ימי נעוריו, שנות הפריחה והעליה, נשא האיש רב הכשרון הזה את נפשו לשבת בכרך גדול, במקום של חכמים וסופרים ולא עלתה בידו. שטיינברג גלה את מחשבתו כלפי הציונות בכמה מיצירותיו, אך הדבר לפי דעתינו אינו ידוע לרוב המבקרים והמתעניינים בנושא זה (תמר, 1999, עמ' 91) (Tamar, 1999, p91).

"בשעה טובה ומוצלחת יצא שמואל לעלות לארץ-ישראל, והבטיח לאחיו, שישלח להם לשנה הבאה אתרוגים ולולבין מכרמו-שלו". (שטיינברג, 1905, עמ' 32) (Steinberg, 1905, p 32)

על חרבות החיים הישנים, חיים תמימים ומסוגרים אלה, שצורתם הולמת ונפסלת עכשיו מיום ליום, היתה מרחפת נשמת המספר. החיים האלה הולכים עכשיו ועוברים, קדושתם הולכת ומסתלקת מהם, וקול השכינה המנהמת עוד כיונה בתוך חרבותיהם לא יגיע עוד אלינו. אך שטיינברג, שכל ימיו עברו עליו בתוך החיים האלה, יודע עוד להבדיל בין החול ובין הקודש, וכשהוא מגלה לנו את החן המיוחד, המתוח על החיים הנשכחים האלה, יש אשר על כרחו נמשך עוד לבנו אחרי מחזות התום והטהרה, אשר אבדו לנו (תמר, 1999, עמ' 91) (Tamar, 1999, p91).

שטיינברג הוא סופר של המדות הישראליות, שבהן היו מצטיינים עוד כל כך בני הדור העבר. אין מזקיר כמוהו את הענוה, הצדקה-בסתר, אהבת המשפחה הטהורה, האידיליה של חיי המשפחה, הרוגז בין אבות לבנים והתפיסם- באיזו חבה אמתית (תמר, 1999, עמ' 91) . (Tamar, 1999, p91)

"הוא ראה בזה עונש מלמעלה על הרהוריו הרעים, שקשים לאדם מישראל יותר מן העבירה בעצמה". (שטיינברג, 1905, עמ' 32) (Steinberg, 1905, p 32)

שטיינברג מבקש את הניצוצות המאירים בחיי היהודי, את הנשמה היתירה שלו, מה הוא ששונן הצנוע? מה היא נחמתו בחייו הקשים ? והוא דולה כמרגליות טובות את הרגעים המיוחדים של אושר, המוכרחים להיות בחייו של האדם היותר עלוב בעולם. ואם אין לו לאדם מאומה, ורק רגשי קנאה ושנאה מרירים מנת חלקו בחיים, הריהו מוצא גם בהם רגע של התעלות: המחילה, ההתפייסות עם הקודש-ברוך-הוא, קבלת היסורים מתוך אהבה ומין הרגשה מרה ומתוקה של ספוק הנפש כזו של התינוק, שאבותיו יסרוהו על לא-עון (תמר, 1999, עמ' 91) (Tamar, 1999, p91).

שטיינברג אינו מתרומם למדרגה של סופר, אלא כשהוא בא לידי התפעלות עמוקה. חיי החול ורגשות החול כמעט שאינם בהיקף יצירתו. ולידי התפעלות הוא בא כמעט תמיד רק למראה חזיון דתי פנימי ועמוק. את הניצוץ העליון האלוהי שבאדם הוא מבקש תמיד בכל דבר, שמקורו בהרגשה דתית טמירה, ברגע המרומם של התפשטות הגשמיות ועליית הנשמה. ואת

הרגעים הגדולים האלה הוא מוצא בחייו של היהודי כמעט רק בימי החג, בשעה שלבו פנוי להרגשות טהורות ונשמתו ניזורה רק מחדוה אלהית ומדבקותה עם הניצוצות העליונים. צא וראה שכמעט רוב סיפוריו של שטיינברג הם סיפורים שמתארים את העיירה היהודית במזרח אירופה, גם כן ברוב סיפוריו של שטיינברג הוא מתאר את העיירה הזאת ומקשר אותה בעירי ישראל (פיכמן, 1953, עמ' 328). (Fichman, 1953, p328)

'והיא סיפרה לה על העיר ירושלים, ועל הימים, שהיתה מלכה בעיר ההיא, ובספרה את סיפוריה, שכחה את כל אשר סביבה. (שטיינברג, 1905, עמ' 32) (Steinberg, 1905, p 32)

לסיפורים כאלה יש תמיד טינה מוקדמת בלב הקורא. הדבר השוד ביותר, כהסופר נזקק לספורי האביב דוקא משנכנס ניסן, ושל הסתו דוקא משנכנס אלול. אך ספורי החג של שטיינברג הם טבעיים לוי לפי שאין כמוהו סופר עברי, אשר גילה לנו את כל הספורים הטהורים והצנועים של העיירה היהודית שמתקשרת עם העיר הישראלית (רבינזון, 1923, עמ' 40) (Robinson, 1923, p40)

שטיינברג הוא סופר של רגש החג ושל קיום המצוה אצל אדם מישראל. הוא אחד הפייטנים המועטים בתוכנו, המרגישים עמוק את סיפור המצוה, אותה המצוה, שלכאורה אין בה כל טעם וכל תועלת. הוא אחד מאותם המועטים בתוכנו, שעוד נשמתם עצמה רועדת בגיל לזכר ההרגשות הדתיות הטהורות בשעת קיום מצוה מאהבה. אהבת האדם לבוראו – זוהי אצלו לא הרגשה מיטפיסית, כי אם אנושים, מורגשת וחיה (רבינזון, 1923, עמ' 40) (Robinson, 1923, p40)

'והוא רואה את ארץ מצרים כחדר אחד צר, מלא שולחנות, ספסלים וארונות ספרים... וששים ריבוא מישראל עומדים שם צפופים. ארץ ישראל היא שדה, שדה אחד גדול, ארוך, רחב עד אין קץ' (שטיינברג, 1905, עמ' 32). (Steinberg, 1905, p 32)

געגעו של שטיינברג לעיירת הולדתו תוך סיפוריו

המחלוקת הביאה לידי כך, שגעגעו של שטיינברג לעיירת מולדתו מתגברה והייתה בהירה בכמה מסיפוריו הידועים. כשנקראתי לפני שנים אחדות גם כן בתור מורה לליאובה, אל העיירה האידילית השקטה, שכמעט בעד כל חלון נשקפים לפניך הרים ירוקים וגנים כהים, ובאתי בפעם הראשונה לביתו של שטיינברג, השתוממתי לראות את געגעו למראות את עיירתו שחיי בה. שטיינברג אוהב מאד את הטבע של העיירה, וביחוד טבעה של בסרביה. געגעו היה נוהג בחייו. הוא דר עם משפחתו בבית קטן, דומה כמעט לבית-אכרים, אך פשוט ונקי. הוא מדבר אתי על הוריו, וחיו עם בני משפחתו, ואיך היה הנהנה מטיול ביער ובהר. שטיינברג היה חובב החיות והעופות. שטיינברג למד אז את תולדות עמי המזרח, מפני שהיה

מכין את עצמו לכתוב אילו סיפורים היסטוריים-אי אפשר היה כמעט להכיר פה סימנים של תרבות עירונית. הכל מסביב היו לו פנים אידיוליות. בחצרו של שטיינברג הייתם יכולים לראות פרה גדולה וחומה עם זוג עגלות...וכו. כל אלה הם חלק מסביבתו של הסופר שלנו שאהב אותה; (פיכמן, 1953, עמ' 328) (Fichman, 1953, p328).

"ובכלותו את בנינו, נתן את לבו למצוא במה לכלכל את נפשו ונפש בנו הקטן. הוא תר את עצי היער, אשר מסביב, ולא מצא ביניהם אף עץ-פרי אחד. אז בדק את קשתו ואת חרבו" (שטיינברג, 1905, עמ' 32) (Steinberg, 1905, p 32)

הרבה סיבות היו בחיי שטיינברג, שגרמו לכך שכשרונו הטבעי המצוין לא התפתח באותה המדה, כפי שאפשר היה לקוות לאחר נסיונותיו הראשונים. הוא היה חסר השכלה, התפתחות ספרותית, אך קודם כל ובעיקר היה חסר את החיים עצמם. כל ימי חייו עברו עליו בעיירות קטנות ונידחות כליפקאני, יידינצי וליאובה, ולפיכך היה יכול לדעת היטב רק את החיים הקפואים האלה. החיים החדשים, הצעירים, אשר התחילו מתקמים אצלנו בקול ובחשאי בתקופה האחרונה, הגיעו לשטיינברג כבת-קול רחוקה, אשר הטח אמנם אליה את אזנו ויקשב בצמא לכל רטט שלה, אך נשארה לו בכל זה סתומה ומוזרה תמיד, כחידה ללא פתרונים. כל ימיו היה שטיינברג נדבק לחומות העיירה שלו, ולטבע שלה. געגועו למולדתו היה הסימן הבהיר שבחיו של שטיינברג (תמר, 1999, עמ' 91). (Tamar, 1999, p91)

כל ימיו היה שטיינברג נמשך כציפורת אל האור, מעירות מושבו הקטנות אל העולם הגדול. היה מבקש למרות פרסומו של שטיינברג, לא נמצא מו"ל אחד, אשר יקציב לו בשכר עבודתו כדי פרנסה מצומצמת. בינתיים ארכו הימים. השנים חלפו ועברו. (רבינזון, 1923, עמ' 40) (Robinson, 1923, p40)

"שורות הקמה כלו פתאום, וכמו מתוך אמצעיתן, בטרם ששבעה בהן העין; ומשם התחילו שדות תירס. הגבעולים המלאים, הענפים הירוקים התלכדו והסתבכו וכמו התחבכו בעליהם. (שטיינברג, 1905, עמ' 32) (Steinberg, 1905, p 32)

יהודה שטיינברג אינו מאותם הסופרים, שצורתם בהירה וברורה כל כך, עד שאפשר לציין במלה אחת את נקודת המרכז שביצירתם, להביע בשרטוט אחד את כל תכנה. אין מזה משמע, כי שטיינברג חסר את הפיסיונומיה העצמית, שרק היא נותנת לסופר זכות לתפוס מקום מיוחד בספרות. שטיינברג, אפילו כשהוא רוצה להיות לא שטיינברג, וזה הוא רוצה להיות, לצערנו, תכופות יותר מדי-גם אז עצמיותו מתגלה, מתגלה אפשר לומר, למרות רצונו. רצוני רק לציין, כי קוויו העצמיים של שטיינברג כל כך מפוזרים, כל כך לא מרוכזים בנקודה אחת, עד שהמון גוניה וצורותיה של יצירתו מטשטשים את עצמיותה החריפה (תמר, 1999, עמ' 91). (Tamar, 1999, p91)

כשרונו של שטיינברג היה כח טבעי בריא, כח-יוצר עוור, שהיה מתיז ניצוצות מאירים לכל עבר, בלי לצמצם אותם בדבר אחד. חריפותו המבריקה של הלמדן, עומק המחשבה של בעל-הקבלה, הסתכלותו הטהורה של החסיד וכנפי הדמיון הקלות והמהירות של הסופר, בכל אלה חוננה נשמתו העשירה, אך פעמים רבות היה חסר אותה הפשטות, אותה הישרנות של ההבנה, שאנו מוקירים כל כך אצל הסופרים הגדולים. בהיר עין ותמים נפש, לא יכול להשתחרר עד הסוף מן הפלפול, אשר הביא אתו מבית-המדרש, והרבה פעמים הוא מעקם עלינו את כתובי החיים מתוך פלפלות תמימה, המחשיכה את אור הבנתו. פעמים רבות אנו רואים אותו מקמט את מצחו, מחטט ומבקש לגלות עומק-הדבר, במקום שהדבר ישר ופשוט מאד. פעמים רבות הוא חוקר לדעת את הגלוי והידוע, ופעמים רבות הוא מאמין להבין ולבאר את זה, שלא ניתן להיות מובן ומבואר לעולם(פיכמן, 1953, עמ' 328) (Fichman, 1953, p328).

"פרחתי, פרחתי, אבל הן שכחתי את חלומי. השמש והצפרים הבריחו את חלומי מעלי ואותי הוציאו משם. הוי, מה יפה מה נעים! למה זה הוציאוני משם?" (שטיינברג, 1905, עמ' 32) (Steinberg, 1905, p 32)

שטיינברג כולו מושפע מהשקפת-העולם הישראלית הטהורה. לכל דבר יש תכלית נעלמה, יש טעם כמוס. אפילו השממית לא נבראה אלא לשם תכלית- כדי להסתיר בקוריה את דוד בברחו מאת שאול, העורבים, כדי שיכלכלו את אליהו במדבר בברחו מפני איזבל. על כל דבר, כל חי וכל צמח לתקן איזה תיקון בעולם, כדי להצדיק את קיומו.. שום דבר לא נברא בעולם סתם, זוהי הנקודה הראשית בהשקפת-העולם הישראלית, בניגוד להשקפת העולם ההיליניסטית, שבה כל דבר עיקר לעצמו ותכלית לעצמו, שלכל דבר יש ערכו לא לפי יחסו לאחר, אלא לעצמו, והפיל הגדול והיתוש הקטן שניהם שוים בערך ותופסים מקום שווה בהרמוניה של העולם (תמר, 1999, עמ' 91)(Tamar, 1999, p91).

בסוף הדבר: זה הוא יהודה שטיינברג, הוא סופר עברי מובהק, אשר כתב על העיירה היהודית שבמזח אירופה, וגם כן הוא מקשר את העיירה הזאת בארץ וטבע של ישראל. הוא בעל השיטה הלירית הטהורה, ובעל הרעיון החריף בביטוי אפוריסטי קצר וחד מימרת בת הרבה פנים, המבריקה בטפח של נגלה ומכסה טפחים של נסתר, אלה הם צדדיו החזקים של כשרונו.

שטיינברג רואה הכל בעינו של יהודי. למרות השפעות רבות ושונות, שיש לפעמים להכיר ביצירותיו, הוא נשאר בעצם סופר מקורי, יהודי. ההשפעות הזרות לא רק התמזגו, אלא נתבלטו מפני עצמיותו הבהירה, כנטפי מים בתוך יין. את היניקה העיקרית שלו ינק רק מתוך הספרות העברית הקדומה, בהשפעת העיירה היהודית שגדל בה.

בקצור הנמרץ, בדילוג הפזיז מענין לענין, בשטף ההרצאה בכלל ובדרכי הלשון בפרט, בכל אלה אנו מכירים את האמן, שלידתו והתפתחותו היו באטמוספירה, שהיא כולה עברית.

המסקנות:

1. יהודה שטיינברג, הוא סופר עברי מובהק, אשר כתב על העיירה היהודית שבמזח אירופה, וגם כן הוא מקשר את העיירה הזאת בארץ וטבע של ישראל.
2. חיו של שטיינברג בכפר השפיעו בו כדי שיהיה סופר מצוין. והתקופה הקצרה של חיי חופש בכפר וברשות עצמו השפיעה הרבה על התפתחותו הרוחנית.
3. סיפורי שטיינברג, המלאות רעיונות עמוקים וכתובות בסגנון חי ומבריק והמורה הבסרבי הצנוע נעשות במשך עת קצרה.
4. חיי התום השאננים בתוך כפר ומראות הטבע הנאים התחילו, כנראה, כבר אז להעיר בלבבו של שטיינברג רגשות חדשים ומתוקים.
5. סיפוריו של שטיינברג הוטלו כצרור פרחים חיים לתוך הספרות העברית.
6. שטיינברג כתב רבים על ארץ ישראל היעודה ומקשר בינה לבין העיירה שגדל בה "בסרביה", וכאשר אנו לומדים או מתעניינים בשאלה זאת, תהיה לפנינו התכלית הזאת: שטיינברג היה בלבו ובמחשבתו פעל כיוון ציוני.
7. שטיינברג חסר את הפיסיונומיה העצמית, שרק היא נותנת לסופר זכות לתפוס מקום מיוחד בספרות.
8. אנו מכירים את שטיינברג האידיאליסטן גם בזה, שברוב ספוריו המאורעות והמעשים מסובכים וארעיים, ומשתלשלים לפעמים שלא בדרך הטבע.
9. מראות הטבע היפים והצנועים שבבסרביה השפיעו השפעה גדולה על רוח שטיינברג, רוח שדויתה עולה מכל סיפוריו לילדים ואגדותיו, ותמונות חייה הכפריים מותחים חוט של חן מיוחד על כל מה שכתב.

המקורות:

- אימן, ע'. (2019) 'הנאום הדתי של האינטרקסטואליות התנ"כית ביצירותיו של אברהם רגלסון. אוניברסיטת בגדאד, המגזין לפקולטת השפ. בגדאד.
- ג'אסם, ח'. (2017), 'הריאליזם ביצירותיו של עמוס עוז. הרומן "עיט צבוע" כדוגמה. אוניברסיטת בגדאד, המגזין לפקולטת השפות, בגדאד
- חיים, א'. (1965), סיפורי הטבע של יהודה שטיינברג. דביר, תל-אביב.
- חנה, מ'. (1999). העיירה היהודית בסיפורי יהודה שטיינברג. מסדה. תל-אביב.
- יהודה, ש'. (1905) אב ובנו. תושיה, וורשה.

- יהודה 'ש' (1902) ניצוץ קדוש. תושיה 'וורשה.
- יהודה 'ש' (1901) רם ורמות. תושיה 'וורשה.
- יוסף. ד' (1975). מסורת וחידוש ביצירתו של יהודה שטיינברג. עם עובד, תל-אביב.
- יוסף. י' (2011) מחשבתו הספרותית של יהודה שטיינברג. דביר, תל-אביב.
- יעקב, פ' (1953) 'רוחות מנגנות (סופרי פולין). מוסד ביאליק, ירושלים.
- מירון, נ'. יהודה שטיינברג: קורות חייו ופעילותו הספרותיות. מוסד ביאליק (ירושלים 2000).
- מרדכי, ר' (1923) 'יהודה שטיינברג הסופר הריאליסטי. מסדה, תל-אביב.
- נימה, מי (2000). יהודה שטיינברג: קורות חייו ופעילותו הספרותיות. מוסד ביאליק, ירושלים.
- שלמה, ה' (1946) סופרי בסרביה. שטיבל, ניו-יורק.
- שמואל, א' (1998). יהודה שטיינברג כחלק מסופרי בסרביה. מוסד ביאליק, ירושלים.
- שרה, ת' (1999) מחשבתו הציונית של יהודה שטיינברג. מוסד ביאליק, ירושלים.

References

- Aziz, A. (2019) Religious Speech of Biblical Intertextuality in the works of Abraham F. G. G. Baghdad University, Magazines for the Language Faculty (Baghdad. Bialik Institute (Jerusalem 1953) Pikhman, Jacob, Winds Playing (Poland Writers
- Den, f. 1975 tradition and innovation in the work of Yehuda Steinberg with an employee Tel Aviv
- Haim, o. 1965 The Natural Stories of Judas Steinberg Dvir. Tel Aviv
- Hall, H, 1999, The Jewish woman in Yehuda Steinberg's stories. town of Mesdah Tel Avi
- HaSes, S. 1946, No. in Serbia. Stibel (New York,)
- Ilan, S. 1998. Yehuda Steinberg as part of the writers of Serbia, the Bialik Institute Jerusalem
- Miron, N . 2000. Yehuda Steinberg: his resume and literary activities (Jerusale)
- Rabinzon, M. 1923. Judas Steinberg, the realist writer of Mesdah (Tel Aviv)

Realism. 2017 in Amos Oz's works "A Painted Eagle" as an example, the University of Baghdad, the Language Faculty magazine) Baghdad(Sara, T. (1999) Yehuda Steinberg's Zionist thought. Bialik Institute Jerusalem.

Tamar, S, 1999. the Zionist mind of Yehuda Steinberg Institute of Bialik (Jerusalem)

Yehuda, Sh. (1905) father and son. Toshiya, Warsaw.

Yehuda, Sh. (1902) Holy Spark. Toshiya, Warsaw.

Yehuda, Sh. (1901) Ram and Ramot. Toshiya, Warsaw.

البلدة اليهودية في أوروبا الشرقية وأثرها بأعمال يهودا شتاينبرغ الأدبية

بيداء عباس علي

جامعة بغداد / كلية اللغات / قسم اللغة العبرية

المستخلص

يهودا شتاينبرغ الأديب الروسي الذي أستمد ثقافته وتعليمه من اجواء الحي والقرية في أوروبا الشرقية، نجد ان وصف الجبل والأزقة والبحيرة والغابة واضح في أغلب قصص شتاينبرغ. ان القارئ لبعض تلك القصص يتبادر الى ذهنه من اول وهلة، ان تلك القصص هي عبارة عن برامج لوصف الطبيعة لاغير. شتاينبرغ ربط بين تلك البيئة مع البيئة التي كان يتمنى ان يعيش بها وفق ميوله الادبية والسياسية، نرى ان بعض قصصه قد احتوت على فصول و فقرات يتغنى بها هذا الاديب بفلسطين رغم انه لم يراها، وشأنه في ذلك شأن اغلب الادباء اليهود الذين تغنوا بفلسطين رغم انهم لم يولدوا و يترعرعوا فيها، لكن افكارهم وميولهم الصهيونية تدفعهم للتغني بتلك الارض لكي تكون نتاجاتهم الادبية وسيلة لأقناع قراءهم بفكرة قيام دولة يهودية في فلسطين.

الكلمات الدالة: بلدة، يهودية، تأثير، نتاجات أدبية، شتاينبرغ .